

la «Lliga del bon mot» a GIRONA

PEP VILA

Ivon L'Escop (pseudònim utilitzat per Ricard Aragó i Turón) va néixer a Santa Coloma de Farners en 1883 i morí a Barcelona en 1963. Fundà en 1908 la «Lliga del Bon Mot» commemoració recollida en un article publicat el 26 de gener de 1908 en el *Diario de Gerona* i donà la darrera conferència a Saragosa el 17 de desembre de 1917. Sacerdot i publicista rebé l'entusiasta col·laboració de Maragall, ja consagrat com a poeta, recollida en un petit llibret: *En Joan Maragall i «La Lliga del Bon Mot»* (Barcelona, 1911) on s'apleguen els articles: «Elogi de la Paraula», «A Ivon L'Escop», «Circular a totes les Associacions de Catalunya», «Ah, Barcelona, «La Ciutat Cremada». També des de la *Veu de Catalunya* llançà el seu crit d'«Alerta» el 19 de setembre de 1908 i ajudà a difondre aquest moviment. Maragall en paraules de E. Valentí Fiol (1) era com: *l'apòstol més noble de la convivència social i de l'imperi de la caritat.*

Tot un nucli de personalitats s'afegiren a aquesta crida: «Bofill i Mates, Eugeni D'Ors, Gabriel Alomar, Alcover, M. de Montoliu, Carner, Rahola, Ruyra. Aquest darrer en un opuscle titulat: *Del Malparlar: quatre paraules* (Barcelona, 1913) on entronitza la dignificació de la llengua amb una solució salomònica del poble català: «o la anul·lació completa de la llengua catalana o la seva general vigorització». Aquest treball seria altra volta publicat en 1920 en els «Quaderns d'Estudi» (Publicació mensual del Consell de Pedagogia de la Mancomunitat de Catalunya).

La lliga del «Bon Mot» anava endavant mercès a donacions de les diputacions, subvencions dels Govern Civils, d'edicions pagades per particulars. La Catalunya de Maragall i de Prat de la Riba comptà amb una entitat altruista i redemptora a imatge de les que neixien en aquell moment a Europa com per exemple la Italiana amb 398 lligues i la Nord-Americana amb 1.500.000 afiliats.

Altres fermentos ideològics són: les pastorals de Torres i Bages i escrits de la «Tradició Catalana» on mai no es discutia l'obediència a l'Església, amb la seva preocupació com bé diu Valentí i Fiol (2) de «*corregir o regir des de dins, d'assenyalar els perills, d'evitar tota revolta i tota innovació que, encara que sigui per implicacions successives, pogués afectar la supervisió que l'Església ha d'exercir sobre l'art, com sobre tota activitat humana...*». També influïren els treballs de Balma sobretot els continguts a la «*Sociedad*» on exposa les excel·lències de la premsa com un auxiliar de les intel·ligències que no té en compte el temps ni l'espai.

(1) E. Valentí Fiol, *Els clàssics i la literatura Catalana moderna* (Joan Maragall, modernista i niecheà, pàg. 123. Curial, Barcelona, 1973.

(2) Op. Cit. (El programa antimodernista de Torres i Bages, pàg. 176.

Fulles soltes, proclames, "tracts" que en profusa quantitat s'han repartit incessantment. Un dels aspectes més típics i més fecundes de la campanya.

PROHIBIDA LA BLASFEMIA

La castiza el vigente Código penal con la pena de uno á diez dias de arresto y multa de 5 á 50 pesetas.

El Ilustre señor Gobernador Civil de la Provincia en uso de las facultades de que se halla investido, ha publicado recientemente una circular contra vuestro tan repugnante como ofensivo á quienes blasfemian con la **MULTA DE 5 Á 500 pesetas**. Esta última cantidad en todo caso al que sea REINCIDENTE.

TODO CIUDADANO puede denunciar a los blasfemos y aun está **OBLIGADO** a ello. Basta para cumplir con este deber enterarse del **NOMBRE DEL DELINCUENTE** y dárselo a cualquier agente de orden publico ó al Gobierno Civil ó a los señores Alcaldes ó a los señores Jueces y Fiscales Municipales. Conviene sin embargo que en cada caso haya **DOS TESTIGOS** dispuestos a declarar la verdad, pues a veces las manifestaciones de uno solo podrian no resultar suficiente prueba.

Las denuncias contra **MILITARES** pueden hacerse ante el oficial de **GUARDIA** del respectivo cuerpo.

Cartell de 88 per 61 cms. que es fàcil en les principals poblacions d'Alava

SE RUEGA HABLEN BIEN

LLIGA DEL BON MOT

Cartell de metall groc amb fons negre, de 24 per 5 1/2 cm., que s'inaugurà en els vagons del ferrocarril de Palma a Sóller (Balears)

No és estrany, doncs, que els col·laboradors de Ivon L'Escop es fessin soldats d'aquest modern apostolat. La Catalunya fidel a **Déu i a sa Pàtria** que renaixia després de llargs períodes de foscor necessitava d'un programa de descontaminació i de puresa lingüística. Hi havia un intent per part de les èlites dirigents de guiar els estrats més baixos de la societat. S'agermanaven les idees de Pàtria, Divinitat i Aristocràcia. Així ho pensava el nostre escriptor Ruyra, i Ivon L'Escop en la **Veu de Catalunya** (2-6-17) deia: **Purificar-se, per ésser una cultura, o renegar per semblar un patois**.

La «Lliga del Bon Mot» aprofità tots els mitjans de comunicació de què disposava l'època per difondre la seva doctrina. Premsa, anuncis, mítings, rololins, bàndols, circulars, cartells de metall en els vagons de ferrocarril de Palma a Sóller, etc...

El dia 23 de febrer de 1908 el bisbe de Lleida Joan Antoni Ruano llegí una pastoral sobre la blasfèmia. El 1 d'octubre de 1908 el «Centre Autonomista d'Olot» pren l'acord de penyorar als socis que incorreguessin en les proccacitats del llenguatge (Del report editat per la L.liga).

Activitats a la província de Girona de la Lliga del Bon Mot (*)

- 7 de febrer de 1909
Conferència a Cassà de la Selva en el local de l'«Orfeó de Catalunya», sobre les harmonies del llenguatge culte, per Ivon L'Escop.

- 9 de febrer de 1909
Conferència a Sant Feliu de Guíxols en l'«Ateneu Social» sobre el bon parlar.
- 1 de juny de 1909
El Governador civil de la Província D. Lluís Ugarte a petició de les dames gironines prohibeix la blasfèmia.
- 1 de juny de 1909
La Dependència Mercantil pren l'acord d'amonestar a tots els socis que fent ús de paraulotes s'extralimitin en el llenguatge parlat.
- 20 d'agost de 1909
Aplec del Bon Mot en el Collell.
- 26 de setembre de 1909
Aplec del Bon Mot a Nostra Senyora dels Angels.
- 3 de febrer de 1910
Són editats 12 cartells amb màximes apropiades per a promoure una major elevació del llenguatge parlat.
- 1 de maig de 1910
Discurs sobre la Cultura del llenguatge, per don Antoni Doltra a Olot.
- 24 de setembre de 1910
Reunió dels Propietaris Agricultors, presidits pels delegats de la «lliga». En Josep M.ª Pujador i en Xavier Aragó, per a tractar de la definitiva organització de l'Assemblea del Bon Mot que s'ha de celebrar en aquella capital el 2 de novembre
- 2 de novembre de 1910
Assemblea de Propietaris Agricultors sota la presidència del Excm. Sr. Marquès de Camps, en el «Saló Gerió».

El president Ivon l'Escop demana orientacions generals i medis eficaços per aconseguir que arrelí entre la gent del camp el bon parlar.

Els propietaris obligaran a llurs subordinats a parlar amb la deguda decència, imposant-los aquesta obligació, sigui de paraula, sigui per escrit, en formalitzar els contractes.

El rector en les catequesis, combatrà el mal en la mateixa arrel...

Els Professors seran rigorosos en ço que afecta al malparlar, combatent-lo per tots els mitjans possibles (premis, càstics, cartells, etc.).

11 de juny de 1911

Aplec Infantil del Bon Mot al Collell.

20 d'agost de 1911

Aplec del Bon Mot al Collell.

19 de maig de 1912

Aplec del Bon Mot al Coliseo Imperial».

12 de juliol de 1912

El Governador de la Província, senyor Lacalle, prohibeix, amb una notable circular la blasfèmia.

22 de desembre de 1915

Les Diputacions Provincials de Barcelona i Girona, i l'Ajuntament de Barcelona, acorden subvencionar La Lliga del Bon Mot». L'obra cultural de la «Lliga» trobà ressò en l'eminetíssim senyor Cardenal Guisassola, excelentíssim Monsenyor Regonesí, Nunci de S.S. l'Arquebisbe de Tarragona i els Bisbes de Barcelona, Girona, Vic, Lleida, Tortosa, Solsona.

25 de març de 1917

Aplec escolar del Bon Mot a Figueres.

(*) La Lliga del Bon Mot publicà un report-1908-1918 de les activitats que havia organitzat cronològicament i que m'ha servit per extreure'n les dades que figuren en el present treball.

Antologia de textos

«Es una vergonya haver-ho de confessar, Catalunya es tal vegada la nació on està més extès el vici de la blasfèmia i el mal parlar. Es un fet que ens deshonra als ulls de tot el món».

JOAQUIM RUYRA: Del mal parlar, Barcelona, 1913.

«Ja fa temps que tot bon català s'ha d'avervonyir d'esser-ho només per una cosa: perquè la seva llengua sembla l'hostal de la mala paraula...».

JOAN MARAGALL: Circular firmada per la Lliga i redactada per J. Maragall, Barcelona, 1911.

«...Catalunya, va fer un d'ells, està prou avançada en el que sia progrés material, emperò té en els seus llavis una llorda taca que l'envileix: és la blasfèmia...».

P. LUIS VIDAL, S. J.: ¡Mori la blasfèmia!, Barcelona, 1914.

«...Interesado, pues, en que los sentimientos religiosos de esta provincia no se lastimen ni menoscabe su proverbial cultura por tal causa, a todos me dirijo

prometiéndome que en honra de su buen nombre contribuirán a que desaparezca el repugnante vicio de la blasfemia, así como el empleo de frases inmorales que la más rudimentaria educación rechaza...

Circular del Governador de Girona: Don JUAN TEJON i MARIN en 1903.

«El respecte, la devoció per l'idioma han d'esser absoluts en tot català de cor. Un pecat contra el llenguatge és un pecat contra la pàtria...».

JOSEP CARNER: (Parleu bé si us plau), Igualada, 1914.

«Es precís acabar amb un vici tan vergonyós. Qui no es resol a fer tot el possible per esmenar-se'n, que no invoqui la moral, ni la civilitat, ni la decència, ni dignitat, ni patriotisme.

R. COSTA I LLOBERA

«...L'home català, com tancat en un quarto dels mals endreços que si cerca una cadira topa amb una escala, i si vol collir un clau, el pessiga un escorpí, va per parlar; i, no trobant la paraula que cerca, la seva boca ja en diu una altra, i una altra —renecs i fletomias— que no són les que cercava, ni pretenia, fent més enutjosa encara i tràgica aquesta nova paraula la seva pobresa verbal.

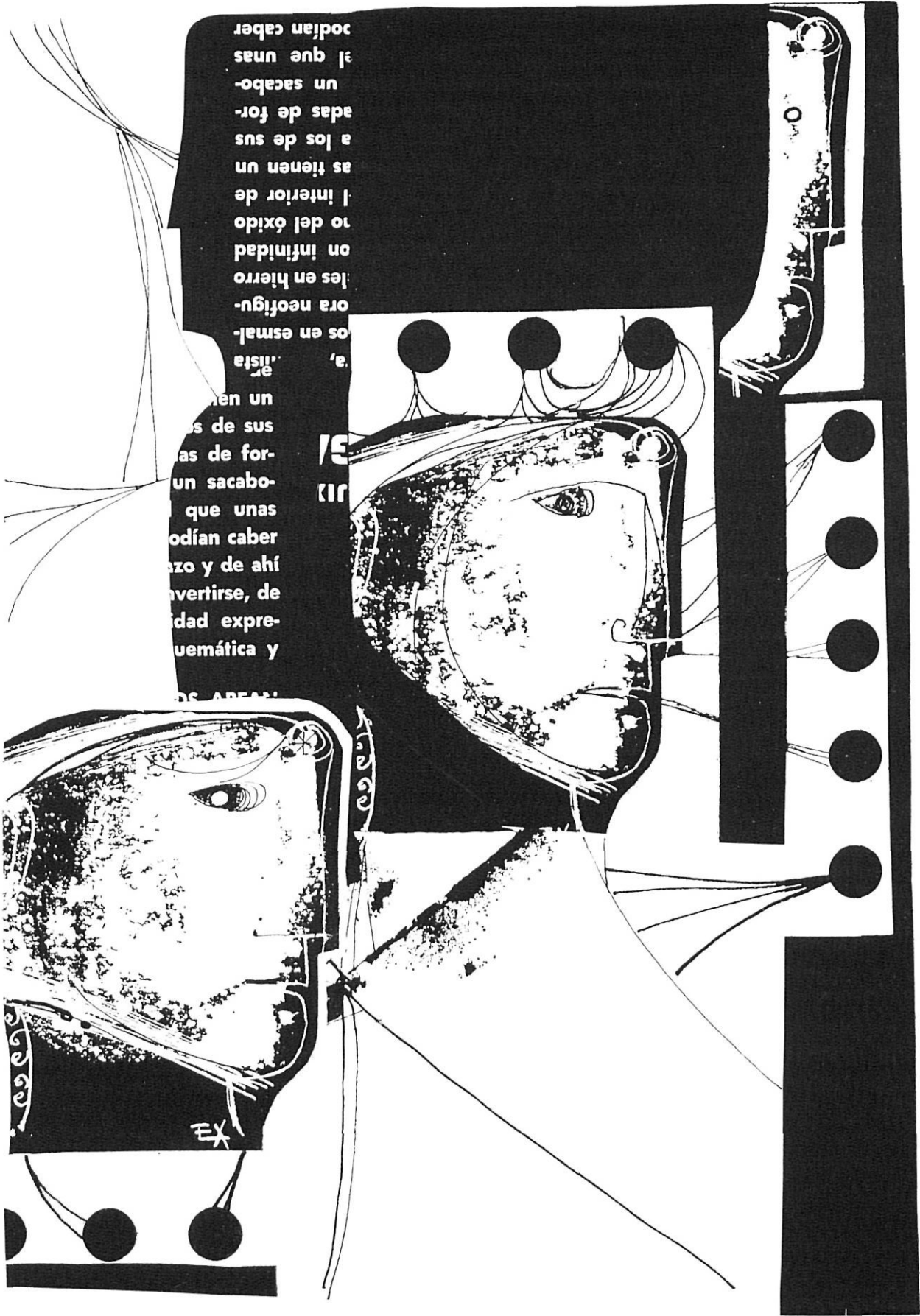
IVON L'ESCOPE

El «Bon Mot» catalán es una riquísima pepita desconocida, que encierra todo un pasado de grandeza y porvenir de gloria. Así como la palabra dirigida a la blasfemia marca la senda de las vilezas las gloriosas gestas que nos aguardan...».

IVON L'ESCOPE: Barcelona, 1913.

BIBLIOGRAFIA

- La Lliga del Bon Mot; Ivon L'Escop: 120 pág.
- Joan Maragall, En Joan Maragall i la Lliga del Bon Mot; Barcelona, 1911; 42 pàgines.
- Ivon L'Escop; El Llibre de les dones; 208 pàgs.
- Cultura lingüística e incultura del llenguatge; Conferència llegida per Ivon L'Escop a l'Ateneo de Saragossa el 17-12-17.
- Ivon L'Escop; El Bon Mot i els propietaris Agricultors.
- Apuntes para la Historia de la Cultura del Lenguaje; 1908-1912; per la Lliga del Bon Mot.
- Memoria del año 1913 per la Lliga del Bon Mot.
- Estatutos, per la Lliga del Bon Mot.
- Altres obres de Ivon L'Escop no referenciades: La Lliga del Bon Mot i la Premsa, El llibre dels Adolescents, La Paraula, La Paraula en l'Esriptura, en la Gramàtica i en les Acadèmies, La Paraula en la Llengua, la Paraula a Catalunya, La Paraula Viva.

podían haber
el que unas
un sacabo-
adas de for-
a los de sus
as tienen un
interior de
ro del óxido
on infinidad
les en hierro
-ora neofigu-
os en esmal-
'a.
'ista
nen un
s de sus
as de for-
un sacabo-
que unas
podían haber
zo y de ahí
vertirse, de
dad expre-
uemática y

OS AREA'

EX